

ANALIZA

PRIMJENA JEZIČKOG STANDARDA U INFORMATIVNIM EMISIJAMA

OKTOBAR 2023 |

Autor: Jelena Marković, Lektura d.o.o.

Dizajn: Agencija za elektronske medije

Lektura i korektura: Lektura d.o.o.
copyright© 2023

Izdavač: Agencija za elektronske medije

Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 9
81 000 Podgorica, Crna Gora
<https://aemcg.org/>

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna biblioteka Crne Gore, Cetinje

ISBN 978-9940-8835-8-4
COBISS.CG-ID 27633668

SADRŽAJ

04	Uvod
05	Jezička norma
06	Rezultati analize
07	Gramatičke greške
14	Stilske greške
25	Zaključak

UVOD

U digitalno doba, televizija je i dalje jedan od najuticajnijih medija, koji pruža informacije, zabavu i uvid u društvene događaje. Za potrebe Agencije za elektronske medije, agencija „Lektura“ je analizirala negativna komunikativna svojstva govora u informativnim emisijama (dnevniku i jutarnjem programu) na javnim servisima i komercijalnim televizijama s nacionalnom pokrivenošću u Crnoj Gori.

U medijima, čija je uloga u kreiranju jezičke kulture jednog društva nesporna, poštovanje normativnih principa je nužno i trebalo bi da se podrazumijeva. Polazna osnova i motiv za ovu analizu nalaze se u činjenici da kvalitetnog i kredibilnog medijskog sadržaja nema bez primjene osnovnih novinarskih načela, koja, između ostalog, podrazumijevaju primjenu jezičkog standarda.

Korpus čine emisije koje su emitovali Javni servis Radio Televizija Crne Gore - Prvi program (RTCG/TVCG1), Gradska televizija, TV Vijesti, Prva TV, TV Adria, TV Nova M, TV Nikšić, TV Herceg Novi (u posmatranom periodu, jutarnji program TV Herceg Novi i TV Nikšić rađen je u koprodukciji, te je u nastavku izvještaja evidentiran kao program TV Nikšić, radi ekonomičnije evidencije), TV Budva, TV Pljevlja, TV Rožaje, a analizirano je jedanaest dnevnika i deset jutarnjih programa, odabranih metodom slučajnog uzorka.

Programski sadržaji navedenih emitera analizirani su prema sljedećim jezičkim aspektima:

- Nestandardnojezičke crte analiziranih emisija izdvajane su prema lingvističkim nivoima (odstupanja na fonološkom, morfološkom, leksičkom, sintaksičkom nivou), ali je terminologija prilagođena većem broju čitalaca izvještaja;
- Napravljena je podjela na gramatičke, stilske i semantičko-sintaksičke greške;
- Iako i sintaksičke greške spadaju u gramatičke, dio koji se tiče reda riječi u rečenici i rečenica unutar složene rečenice stavljen je u zasebnu kategoriju. Značajno je izdvojiti tu vrstu odstupanja od norme, kako bi se na njih skrenula posebna pažnja.

Uz standardnojezička odstupanja navedeni su predlozi za izmjene, u skladu sa normom.

Na kraju izvještaja ponuđeni su predlozi za dalje korake na putu istraživanja jezičke kulture u medijima u Crnoj Gori.

JEZIČKA NORMA

Pošto je jezik sredstvo za rad novinara, od stepena njihovog poznavanja standardnojezičkih rješenja, odnosno vladanja jezičkom normom, zavisi uspješnost prenošenja informacije publici. Stoga je početak analize posvećen upravo osvrtu na jezik i njegovu komunikativnu funkciju.

Osnovna funkcija jezika jeste da omogući jednostavno prenošenje poruka (informacija) od pošiljaoca ka primaocu, što obezbjeđuje njihovo međusobno sporazumijevanje.

Da bi služio svojoj svrsi, odnosno da bi omogućio nesmetanu komunikaciju među ljudima, jezik mora biti uređen – ujednačen propisanom normom.

Jezička norma predstavlja skup pravila, konvencija i standarda koji regulišu upotrebu jezika u određenoj jezičkoj zajednici ili društvu.

Ova pravila predstavljaju smjernice za ispravno izražavanje, a pravilnost izjednačava sve govornike i obezbjeđuje laku, brzu i nesmetanu komunikaciju.

Pošto je televizijski sadržaj namijenjen gledaocima i slušaocima različitog stepena obrazovanja, različitog porijekla, interesovanja i socijalnog statusa, a jezička norma pojednostavljuje razumijevanje, novinar je obavezan da se pridržava norme.

Budući da je on posrednik između publike i događaja, treba da prenosi vijest neutralnim jezikom, neekspresivnim, razumljivim širokom krugu gledalaca/ slušalaca, odnosno jednostavnim, jasnim i razumljivim stilom.

Drugim riječima, pažnja novinara treba da bude usmjerena ka cilju da gledalac/slušalac sa što manje napora i u što kraćem vremenu dobije i dekodira informaciju, zbog čega priloge informativnog karaktera treba da odlikuje jezička ispravnost, zgusnutost, pregnantnost i informativnost.

REZULTATI ANALIZE

U narednim sekcijama prezentovani su rezultati istraživanja i razmotreni koraci koji bi se mogli preduzeti kako bi se unaprijedio kvalitet jezičke prakse u medijima i očuvala kulturna vrijednost jezika u Crnoj Gori.

Na morfološkom nivou uočena su brojna odstupanja, često u formiranju složenih glagolskih oblika i promjeni padeža. Ovakve greške mogu dovesti do nejasne jezičke strukture i smanjenja jezičke preciznosti.

Sintaktički, uočena su takođe brojna odstupanja – u konstrukcijama rečenica, uključujući rekciju, to jest odnose glagola i imenskih riječi koje se uz njih upotrebljavaju, kongruenciju ili slaganje rečeničnih djelova u rodu, broju i padežu, te red riječi u rečenici. Ovo može uticati na jasnoću izražavanja i razumijevanje informacija koje se prenose.

Kada su u pitanju leksička odstupanja, registrovana je upotreba neadekvatnih ili neprikladnih riječi i izraza, neusklađenih s novinarskim stilom. Ovakva upotreba leksike može dovesti do nerazumijevanja, zbunjivanja i slanja pogrešne (neželjene) poruke.

Negativna komunikativna svojstva govora podijeljena su na sljedeći način: **gramatičke greške**, **stilske greške** (birokratizacija, neopravdana upotreba nestandardne leksike – žargonizama i familjarizama (emocionalno-ekspresivne leksike, poštapalica)), te **semantičko-sintaksičke** greške (značenje riječi i izraza i struktura rečenice). Važno je napomenuti da strogu klasifikaciju nije moguće napraviti jer se mnoge greške mogu svrstati u više kategorija.

GRAMATIČKE GREŠKE

U gramatičke greške svrstane su one koje se odnose na narušavanje jezičke norme a tiču se pogrešnog pozicioniranja glasova, te pogrešne upotrebe glagola, imenica, pridjeva, zamjenica itd. Drugim riječima, ova odstupanja od standarda tiču se formiranja složenih glagolskih oblika i promjene padeža, rekcije (odnosa glagola i imenskih riječi koje se uz njih upotrebljavaju) i kongruencije (slaganja rečeničnih djelova u rodu, broju i padežu).

Može se reći da je ova vrsta ogrešenja o normu najozbiljnija i da njoj treba posvetiti najveću pažnju.

- Francuzi, negdje, *imaju reputaciju kao* prilično zahtjevni gosti.
imaju reputaciju prilično zahtjevnih gostiju ili da su prilično zahtjevni gosti
- (...) prezentovao je dokaze o *umiješanosti* lidera Pokreta Evropa sad Milojka Spajića *sa kriminalnim klanovima*.
umiješanost u nešto /povezanost sa nečim
- (...) kako bi javnost bila *upoznata koliki je profit* za tekući mjesec.
upoznata sa iznosom profita ili sa tim koliko je profit ili sl. (Glagol *upoznati* u značenju *uputiti nekoga u nešto* može se javiti sa dopunama: *nekoga sa nekim* i *nekoga sa nečim*.)
- Sufinansiranje adaptacije fasada i ravnih krovova *će se vršiti* u iznosu od 50% od ukupne predračunske vrijednosti.
vršiće se (Enklitika uvijek mora biti „na drugom mjestu“, odnosno iza riječi ili grupe riječi koja čini izgovornu cjelinu, tj. iza prve sljedeće naglašene riječi.)
- Zanimljivi prilozi, razgovori sa Pizane, koje će voditi kolega Radomir Tešanović, *će* obilježiti ovo jutro (...)
obilježiće
- Kampanja, koja će se zvati „Za spas instituta“, *će* ići u više pravaca.
ići će
(Naročito paziti da enklitika ne dolazi nakon veće pauze, kao npr. nakon umetnutog dijela rečenice ili cijele umetnute rečenice. Pojednostavljeno: nakon zareza, crte i zagrade ne smije stajati enklitika.)
- Navodi da *još bolje se osjeća* kad vidi ko mu je sve neprijatelj.
navodi da se još bolje osjeća ili navodi da se osjeća još bolje

- Korejski državljani *se* u Crnoj Gori *terete* da su izvršili krivično djelo falsifikovanje isprave, za koje je predviđena kazna zatvora od tri mjeseca do pet godina.
korejski državljani (koji borave) u Crnoj Gori terete se...
- Oko 1041 komada malog i lakog naoružanja *je* do sada uništeno i ukupno 96000 komada municije.
do sada je uništeno ili uništeno je do sada
- U četvrtak očekuje *se* umjereno oblačno vrijeme.
u četvrtak se očekuje...
- D. Bokan govorio *je* na tribini...
je govorio (Enklitika dolazi poslije prve naglašene riječi odnosno poslije prve sintagme.)
- Prijave na javni poziv *su* otvorene do 10. avgusta.
otvorene su
- *Ukazao je da* su se tek verificovali mandati poslanicima.
ukazao je na činjenicu da su se... (ukazati NA nešto) ili upotrijebiti drugi glagol
- Navodi da su *ukazivali da* bez koalicije Zajedno...
Ukazivati na to da... ili zamijeniti glagol nekim drugim (ukazivati na nešto, ne ukazivati da)
- Upravo *zbog* toga mi se nalazimo na mostu na Duklu.
radi toga (zbog – uzrok; radi – cilj)
- Svakako da sva djeca koja imaju interesovanje *trebaju* da se prijave, odrade test i okušaju sreću u programiranju. Kazao je da je ovo uvod u šire aktivnosti, koje *trebaju* da dese na teritoriji opštine Pljevlja.
**treba da se prijave (Glagol trebati je bezličan kada se nađe uz drugi glagol.)
koje treba da se dese**
- Njihov predstavnik na sjednici Odbora za ekonomiju rekao je da crnogorski sudovi nijesu radili u korist građana, dok su poslanici poručili da istraga u ovom slučaju *treba biti* obnovljena.
treba da bude
(Uz glagol trebati ne koristiti infinitiv, osim kada je rečenica bezlična: treba pjevati, treba ubrzati proces, treba nastojati da se što prije...)

- Dijana, *ovi podaci bi trebalo* da budu opomena političarima i jasan signal da građani od njih očekuju više.
trebalo bi da ovi podaci... ili: ovi podaci bi trebali
(Postoje situacije kada je važno ne mijenjati red riječi (jer bi se izmijenilo značenje ili se ne bi istakla riječ koju je važno naglasiti) i kada smo prinuđeni da pribjegnemo izuzetku od opšteg pravila. Naime, glagol *trebati* postaje ličan u slučajevima kada je u prošlom vremenu ili kondicionalu a kada mu subjekat prethodi. Ovome treba pribjegavati samo kada nema nikakve mogućnosti da se upotrijebi bezlična konstrukcija.)
- Želim Vam puno uspjeha u daljem radu, želim uspješan Lake fest, prvi po redu, da bude dosta *posjetioca*. Kakvo je interesovanje *posjetioca* iz zemalja regiona?
posjetilaca
(*posjetilac* – *posjetilaca*, dakle, u nominativu jednine i genitivu množine: -lac)
- (...) su svi nosioci izbornih *listi*.
listā
(genitiv množine glasi *listā*, ne *listi*)
- *Na dvanaestom ljetnjem kampu kamernе muzike prijavilo se* čak pedeset tri muzičara.
na dvanaesti kamp
- Da li će postupak biti završen do raspisivanja konkursa za upis bruoša *na univerzitetu...*
na univerzitet
- Započeta je kampanja *u kojoj se* uključila...
u koju
(Razlikovati upotrebu lokativa i akuzativa.)
- Ukoliko još niste kampovali, evo *predlog* da učinite odmor nezaboravnim i drugačijim.
evo predloga
(Iza uzvika *evo* i *eto* treba koristiti genitiv.)
- *Na narodnom sabranju prisustvovali su* pripadnici iz političkog života, ali i potomci stradalih.
narodnom sabranju prisustvovali su (prisustvovati nečemu, ne na nečemu)
ili upotrijebiti drugi glagol, npr. okupili su se / našli su se ili sl.)
- Od 2017. godine do ovamo MUP je zaista pokazao snažnu *posvećenost kontrole* nelegalnog naoružanja.
posvećenost kontroli ili pri kontroli
(posvećenost nečemu, ne nečega, mijenja se značenje sa promjenom padeža)
- (...) najavljena je za subotu, *četvrtog* avgusta.
četvrti avgust
(Nadovezuje se na predlog *za*, pa je dati padež neodgovarajući.)

- (...) *prijavilo se* čak pedeset tri muzičara.
prijavila su se pedeset tri muzičara
(Uz brojeve dva, tri i četiri i sve brojeve koji se završavaju riječju dva, tri, četiri, u m. i sr. rodu sve promjenljive riječi imaju nastavak -a, a u ženskom -e.)
- (...) interesantno je da crpите inspiraciju iz njegovog rada, *obzirom da* je totalno drugačija muzika od one koju Vi stvarate.
s obzirom na to da / s obzirom na to što (moguće zamijeniti sa *pošto* ili *budući da*)
- Vijeće za nacionalnu bezbjednost *zasjedalo o* slučaju „Do Kvon“.
vijećalo je ili zasjedalo je u vezi saslučajem
- Iz Evrope sad optužuju Abazovića da su pismo *Do* Kvona pisali Artan Kurti i Branko Anđelić po njegovim instrukcijama.
Doa Kvona (Strana imena i prezimena moraju se mijenjati po padežima, dakle – ne samo prezime.)
- Godine 1934. Društvo prijatelja Francuske postavilo je spomen-ploču u Baošićima u znak sjećanja na *Pjer* Lotija i na njegov boravak u tom primorskom mjestu.
Pjera Lotija
- Podgorički sud je sredinom maja prihvatio ponudu Kvona i *Čang* Juna da uplate jemstvo od po 400000 eura.
Čanga Juna
- U nekoliko crnogorskih gradova *policija* je jutros pretresala stanove pripadnika organizovanih kriminalnih grupa kako bi eventualno *pronašli* psihoaktivne supstance, oružje i druge predmete.
policija – pronašla (Slaganje rečeničnih djelova mora se vršiti u rodu, broju i padežu.)
- Španac je u tri seta smrvio finalistu *pariškog* grend slema iz 2021. Stefanosa Cicipasa.
pariskog (Pariz – pariski – pariskog)
- Premijer i ministar unutrašnjih poslova tvrde da se *Južnokoreanac* sastajao sa Milojkom Spajićem (...) bilježimo reakcije pojedinih učesnika izbora na aferu sa *južnokoreanskim* kraljem kriptovaluta (...) **južnokorejski** (Koreja, Korejac, Korejka, korejski; Koreanac je pogrešno, nastalo po ugledu na strane jezike.)

- Ako *bi* lijek učinili šire dostupnim, propratne strukture podrške bile bi ogromne.
bismo
- No da *bi* zaigrali u timu Paramonta, morate da imate neki invaliditet.
biste
- Evo, na samom startu fokus *bi* stavio na turističku sezonu, da li se ista odvija u punom kapacitetu?
bih
- Ja *bi*, s druge strane, rekla da su već bili na nogama.
bih (treba: bih, bi, bi, bismo, biste, bi)
- Zbog radova na *ulasku i izlasku sa auto-puta* (...).
na ulasku na auto-put i izlasku sa njega ili na ulasku na auto-put i prilikom izlaska [1]
- Jeste li možda *razmišljali ili* možda već *opredijelili lokacije za murale?*
razmišljali o lokacijama ili se već opredijelili za neke (Prvi dio rečenice može stvoriti komičan efekat ukoliko nije dovršen.)
- Evo, čuli ste, jako *korisan* kamp će biti na Cetinju.
koristan (ali korisna, korisno)
- (...) četiri vazduhoplova sa ukupno 500 sjedišta, *sa kojima* će Air Montenegro obavljati saobraćaj tokom ljetnje sezone.
kojima
- (...) ovo jutro, koje započinjemo *sa jednim prisjećanjem* šta se to značajno dogodilo na današnji dan (...)
jednim prisjećanjem
- (...) koji je govorio o tehnikama *sa kojima* se karikature rade.
kojima se
(Kada instrumental označava oruđe za vršenje radnje, materiju neophodnu za vršenje radnje ili predmet radnje, koristi se bez predloga S ili SA.)
- Vlada je usvojila informaciju Morskog dobra *u vezi postupka* nabavke preostalih neophodnih trajekata.
u vezi s postupkom (uz imenicu veza mora se koristiti instrumental s predlogom s/sa)

¹ U ovakvim konstrukcijama mora se voditi računa o padežima. Datu bismo pročitali: „na *ulasku sa auto-puta* i izlasku sa auto-puta“. Dakle, pogrešan je padež u prvom dijelu. Ekonomičnost ne smije biti ispred norme.

- Nerijetko dobijamo pitanja *vezana za* aerodrom.
u vezi sa aerodromom ili o aerodromu
- Pitanja su brojna, a nema odgovora na pitanja da li je tužilaštvo *saslušalo* Milojka Spajića na *okolnosti* iz brojnih krivičnih prijava koje su predate SDT-u.
saslušan u vezi sa okolnostima... (saslušan o nečemu ili u vezi s nečim)
- (...) prezentovao je dokaze *o umiješanosti* lidera Pokreta Evropa sad Milojka Spajića *sa kriminalnim klanovima* (...)
povezanosti sa klanovima ili umiješanosti u kriminalne klanove (umiješan u nešto, ne sa nečim)
- On je kazao da je jasno da *Bošnjačka stranka* treba da bude dio naredne vlade kako bi *osigurali* ta dostignuća i *ubrzali* evropski put.
osigurala i ubrzala (Udaljenost predikata od imenskog iskaza mora biti veća da bi se mogao primijeniti dati glagolski oblik.)
- Nisu *upućeni o* satelitu, ni o značaju (...)
upućeni u priču o satelitu ili informisani o satelitu (uputiti, biti upućen na nešto ili na nekog; uputiti nekoga u nešto, a ne o nečemu)
- (...) koja je do *unazad 30* godina bila bolnica „Niko Miljanić“.
Odvoz mulja u Albaniju, gdje se *godinama unazad* deponuje (...)
**do prije 30 godina
već godinama**
(Pogrešna je upotreba priloga unazad u konstrukcijama decenijama unazad, godinama unazad, unazad nekoliko mjeseci, unazad nedjelju dana i sl. umjesto prije nekoliko mjeseci (nedjelju dana / nekoliko godina), već nekoliko mjeseci ili za posljednjih nekoliko mjeseci [2])
- Hvala *veliko* na gostovanju!
Hvala velika... [3]
(Zahvaliti se možemo na mnogo načina: hvala lijepa, hvala najljepša, hvala velika, kao i hvala mnogo, hvala puno, hvala lijepo, ali ne i hvala veliko.)
- Onda *ćete da uživati* večeras, ako uspijete da dođete na koncert, koji *će da bude* održan (...)
ćete uživati, će biti održan
(Konstrukcija *da + prezent* u futuru svojstvena je razgovornom stilu, pa je treba zamijeniti konstrukcijom infinitiv+ *ću, ćeš, će.*)

[2] Do ove greške vjerovatno dolazi usljed analogije sa vremenskim značenjem ovog priloga u konstrukcijama u kojima ima značenje *u proteklo doba*, te u želji da se akcenat stavi na prošlost, iako bi se isti efekat, ali u skladu sa književnojezičkom normom, mogao postići upotrebom partikula za isticanje *već* ili *čak*.

[3] Veliko je prilog koji u standardnom jeziku nije validan. Prilozi stoje uz glagole, a ne može se reći veliko trčim, veliko govorim i sl.

- Dobro *došli* (voditeljka se obraća dvijema gošćama). *Došli* ste sinoć (...)
Došle
(Slaganje rečeničnih djelova mora se vršiti u rodu, broju i padežu.)
- (...) Žoze Borelj predstavio mjere zemljama članicama, *koje* treba uvesti ukoliko premijer Kosova Aljbin Kurti ne bude preduzeo korake za deeskalaciju situacije na sjeveru Kosova.
mjere koje treba uvesti
(Odnosna zamjenica *koji* mora stajati uz riječ na koju se odnosi, u suprotnom se može dobiti sasvim drukčije značenje.)
- Brojni kulturno-zabavni programi se tokom trajanja manifestacije održavaju *na* gradskom trgu, *prostorijama Centra za kulturu i brojnim atraktivnim destinacijama*.
u prostorijama Centra i na brojnim atrakcijama
(Voditi računa o predlozima, ne mogu se svi rečenični djelovi nadovezati na isti.)
- (...) koje će biti sastavljeno od tužilačkih, sudskih i *bezbjedonosnih* jedinica (...)
bezbjednosni, bezbjednosna, bezbjednosno (bez o): -an se dodaje na bezbjednost (slično kao vrijednost – vrijednosni, sigurnost – sigurnosni)
- (...) i tako doprinese *bezbijednosti* svih učesnika u saobraćaju.
bezbjednost, bezbjednosti, bezbjednošću...
- Iz vodovoda su *obezbjedili* dostavu čistijerne s vodom (...)
obezbijediti, obezbijedimo, obezbijedenost
- Kako će se Crna Gora *krećati* u narednom periodu (...)
kretati, kretanje
- (...) *komadanti* vjerovatno pokušavaju da (...)
komanda + nt – komandant
- (...) potvrda ozbiljnog i odgovornog pristupa *obje strane* kreiranju buduće Vlade.
obje, gen. objiju, dat. objema

STILSKE GREŠKE

Stilske greške predstavljaju neadekvatan izbor riječi ili izraza za određeni kontekst. U tu vrstu ogrešenja o normu svrstana su ona odstupanja koja se odnose na primjenu jezičkih sredstava (riječi, sintagmi, rečenica) neprimjerenih novinarskom stilu.

BIROKRATSKI GOVOR (UPLIV TZV. KANCELARIZAMA)

Birokratizacija jezika je pojava koja se zasniva na automatskom prenošenju i širenju osobnosti administrativnog stila na ostale funkcionalne stilove, u ovom slučaju na novinarski. S obzirom na to da je ova pojava veoma raširena i povezana s govornim aktivnostima, a time i sa kulturom govora, potrebno je upozoriti na posljedice, pošto uz nju dolazi preopširnost, komplikovanost, neodređenost, bezličnost, uopštenost i stereotipnost. Jasno je da su sve te osobine u direktnoj suprotnosti s pozitivnim jezičkim svojstvima: sažetošću, jasnoćom, jezgrovitošću, svrsishodnošću i bogatstvom. Tako se običan, živ govorni jezik guši i gubi pod teretom „stručnosti“ i „zvaničnosti“. Zbog toga se u razvijanju kulture govora posebna pažnja mora obratiti na uklanjanje elemenata takvog jezika i sprečavanje njihovog daljeg prenošenja iz administrativnog stila u ostale stilove standardnog jezika, ali i na kultivisanje samog administrativnog i publicističkog stila – kako bi se oslobodili birokratizama i služili svojoj svrsi. Novinarski jezik je jezik činjenica i mora biti u funkciji tačnog, jasnog i razumljivog saopštavanja.

- Pitanja su brojna, a nema odgovora na pitanja da li je tužilaštvo saslušalo Milojka Spajića *na okolnosti* iz brojnih krivičnih Prijava koje su predate SDT-u.
- (...) *vršiti pojačane mjere terenske kontrole* svih *vidova* neregularnosti.
- Sufinansiranje adaptacije fasada i ravnih krovova će se *vršiti u iznosu* od 50% od ukupne predračunske vrijednosti.
- SDT je protiv pomenutih *lica* podnio krivičnu prijavu *zbog osnovane sumnje* da su *učinili krivična djela*: stvaranje kriminalne organizacije, zloupotreba službenog položaja i krijumčarenje, sopštio je državni tužilac i PR...
- (...) koji *daju doprinos* da se CG oslobodi kriminala.
- Kako bi *dali doprinos* privrednom razvoju Crne Gore.
- Na koji način naši umjetnici mogu *uzeti učešće*, saznaje kolega Branko.
- Kažite nam, Vi ste raspisali javni poziv, pozivate umjetnike da *uzmu učešća* u ovom projektu.
- Jednostavnije je organizovati turnir nego sakupiti *novčana sredstva* (...)
- (...) smatra da su zapostavljeni *od strane* medija.

- Navodi se da je budvanska policija 18. jula oko 20 sati i 20 minuta obaviještena da je ispred jednog ugostiteljskog objekta *došlo do narušavanja* javnog reda i mira, *prvo verbalnim, a potom i fizičkim konfliktom*, između više osoba. *Nakon niza preduzetih radnji* identifikovani su svi akteri događaja i utvrđeno je da je L. E., državljanin Rusije, prvo grubo vrijeđao jednu osobu iz Budve, *na koji način* je počinio prekršaj iz člana 7 Zakona o javnom redu i miru...
- Tužilac *se izjasnio* da se u radnjama L. D., L. D. i V. M. *ne stiču elementi* krivičnog djela.
- Tamara Marković iz Turističke organizacije Budva *izražava zadovoljstvo* činjenicom da je kvartet Rocher ugošćen u našem gradu.
- Damjanović je saopštio da će *se istražiti* na koji način je sporna tehnologija ušla u Crnu Goru, te preko koje firme je to urađeno.
- Podgorički sud je sredinom maja prihvatio ponudu Kvona i Čang Juna da uplate jemstvo od po 400000 eura, te da *se puste* na slobodu, a određena im je i mjera nadzora – zabrana napuštanja stana.
- Agencija za civilno vazduhoplovstvo danas je *izrekla prekršajni nalog* od 150 eura službeniku kontradiverzione kontrole putnika Aerodroma Podgorica...
- Evo, na samom startu fokus bi stavio na turističku sezonu, da li se *ista* odvija u punom kapacitetu?

U novinarskom stilu se nastoji da čitaoci, slušaoci i(li) gledaoci sa što manje napora i u što kraćem vremenu dobiju i dekodiraju informaciju, zbog čega su – u izvjesnoj mjeri – neophodni klišeji (pogotovo u informativnim žanrovima). Ustaljenim izrazima recipijent se navikava na određen način plasiranja informacije, koji se ponavlja svakodnevno. To jednoobrazno prenošenje informacije dovodi do maksimalnog stepena automatizma, što i jeste cilj šablonizacije i unifikacije (oni se primjenjuju radi ekonomije vremena i brzine reagovanja). Osim toga, prenošenje zvaničnih saopštenja raznih institucija mora biti pažljivo urađeno, kako ne bi došlo do plasiranja pogrešne informacije. Stoga se kancelarizmi sami po sebi ne mogu smatrati nedostatkom i balastom. Međutim, prevelika upotreba birokratskog govora u medijima, kao i njegova upotreba kada nije nužna, može imati nekoliko negativnih posljedica kako za novinarstvo tako i za publiku.

Kada se koriste duge i nejasne rečenice, uz birokratske konstrukcije i ponavljanje već rečenog, što je karakteristično za administrativni govor, čitaoci ili gledaoci mogu izgubiti koncentraciju i interesovanje za sadržaj. Osim toga, upotreba birokratskog govora može izazvati skepsu kod publike, jer se čini da novinari ili izvor informacija pokušavaju sakriti ili otežati razumijevanje ključnih činjenica. Publika želi da bude informisana jasno i precizno, a upotreba komplikovanog jezika može izazvati sumnje u iskrenost i transparentnost. Na kraju, birokratski govor često uklanja ljudski element iz izvještaja, što može smanjiti autentičnost i empatiju prema priči ili temi koja se obrađuje.

Novinar, dakle, ne mora izbjegavati upotrebu klišea, ali mora paziti da svoj jezik ne klišeizira i na taj način dovede do zamućivanja jasnosti i preciznosti govora.

ŽARGONIZMI I FAMILIJARIZMI

Žargonizmi (engl. *sleng*) pripadaju kolokvijalno markiranoj leksici, zbog čega im je mjesto u domenu privatnog razgovornog jezika. Prema tome – ne spadaju u književni, standardni govor. Ova vrsta upotrebe jezika ograničava se na određene grupe ljudi (npr. žargon mladih, žargon određene profesije, žargon ljubitelja nekog muzičkog pravca itd.), stoga nije primjerena za informativne emisije.

- *Startujemo* ovog jutra...
- Evo, na samom *startu*, fokus bi stavio na turističku sezonu, da li se ista odvija u punom kapacitetu?
- *Svašta-nešto!* (Novinarka se ovim riječima nadovezuje na koleginičinu najavu.)
- Vi ste *potpuno operisani od toga*, moram da kažem.
- Očekuje nas još *tri kruga gostiju*.
- Dakle, *ona klasika*: vrtoglavica, povraćanje...
- Uhapšeni *bezbjednjak* Petar Lazović...
- Srpski teniser *slomio* je Rusa u četiri seta...
- *Svako malo* čujemo (...)
- (...) izbore na koje je izašao *nikad manji* broj građana.
- Tako je, Biljo, to su građani juče jasno poručili *nikad manjim* izlaskom na birališta.
- *Jeste* vidjeli kako *izgleda tamo?*
- (...) dok je Bošnjačka stranka *izborila* šest poslaničkih mjesta.
- Iskoristio je Đoković moć sadašnjeg trenutka, *razbio* Hačanova u 3. setu, 6 : 2. Izgledalo je da Rus više nema snage niti *arsenala u svom oružju*, ali častio ga je Novak duplom servis- greškom, brejk u 8. gemu.
- Opet je Alkaras pronašao pravi ritam, nije dozvolio neki *epski povratak* u meč Cicipasu, prvi put je Španac u polufinalu Rolan Garosa.
- *Jeste* ovdje završili osnovnu školu? *Jeste* Vi imali predrasude?

Familijarni jezik je onaj koji se vezuje za komunikaciju unutar porodice (familije), ali i sa bliskim osobama, pa se odlikuje opuštenošću, prisnošću, intimnošću, što ga čini neprimjerenim za emisije informativnog karaktera.

- O sportu će Marko Marković. *Maki*, danas košarka u prvom planu.
- Tako je, *Biljo*, to su građani juče jasno poručili nikad manjim izlaskom na birališta.

Važno je naglasiti da neformalna, opuštena komunikacija nije nužno loša, jer stilski elementi često zavise od vrste programa, pa se neke od ovih grešaka mogu tolerisati u zabavnim emisijama ili programima za određenu ciljnu grupu. To znači da odabir riječi i izraza treba da bude prilagođen kontekstu i ciljnoj publici, jer će u suprotnom umanjiti ozbiljnost emisije kao cjeline. U vijestima i jutarnjim programima, odnosno u svim vrstama informativnih žanrova, treba težiti jasnom i preciznom izražavanju. Održavanje profesionalizma i poštovanje jezičkih normi ključno je za očuvanje ugleda medija.

POŠTAPALICE

Poštapalice su obilježje razgovornog funkcionalnog stila, karakterističnog za svakodnevnu neformalnu komunikaciju (među poznanicima, prijateljima, porodicom i sl.), zbog čega ih treba izbjegavati u novinarskom stilu.

To su oni glasovi, riječi i izrazi koje govornik ponavlja, uglavnom nesvjesno, kada popunjava pauzu u govoru nastalu zbog oklijevanja, traženja riječi, zbunjenosti, treme i dr. Najčešće je riječ o otegnutom samoglasniku koji čujemo kao glas između A i E, zatim otegnutom M, ali čuju se i: „znači“, „znate“, „zapravo“, „ovaj“, „onaj“, „te neke“, „dakle“, „mislim“, „na izvjestan način“, „na neki način“, „negdje“ i dr.

Analiza je pokazala da se poštapalice rijetko javljaju u dnevnicima, što je izuzetno pohvalno. Međutim, u jutarnjim programima situacija je znatno lošija. „Negdje“ i „taj neki“, uz otegnuti samoglasnik ae, izdvajaju se kao najfrekventnije:

- Da li iz okruženja, naših, *je li*, bliskih susjeda, da li imaju neka slična iskustva kao Vi, da li, *negdje*, upravo u tom, je li, segmentu, *ae*, komunicirate ili se možda dopunjavate?
- Da li je, *negdje*, uvijek *neka određena* misao gore negdje u svemiru ili ipak, *onako*, ostajete prizemni na području naše planete?
- Da li je *to* tako oduvijek ili je *to prosto negdje* u međuvremenu stečeno?
- ...utiče na obrazovanje mladih generacija *i tih nekih* klinaca koji su izuzetno talentovani, *negdje* je proisteklo upravo od tebe i tvojih kolega.
- *Negdje* moram naglasiti da robotika koja je sprovedena...
- Ja sam htjela da Vas pitam, koji je to najpouzdaniji način *upravo* slanja tereta i posade u svemir.
- Da li iz okruženja naših, *je li*, bliskih susjeda...
- U pitanju je *onako jedna* neobična organizacija.
- Možemo, *negdje*, da kažemo da su mnogi ljudi zavoljeli klasičnu muziku...
- U svakom slučaju, *onako* intrigantno.
- Vaša kompanija se bavi upravo sanacijom *tih nekih* crnih tačaka.

- To je razlog zašto je Vlada produžila, *je li*, ugovor sa Vašom kompanijom.
- Francuzi, *negdje*, imaju reputaciju kao prilično zahtjevni gosti.
- Možemo da konstatujemo da kompanija može *onako* nesmetano da radi na svim tim jahtama.
- Nastavljamo sa, *opet, nekim* zanimljivim pričama.
- Koliko je, *zapravo*, snage potrebno da se izokrene taj neki narativ?
- Koliko se građani i turisti pridržavaju tih, *da tako kažemo*, crvenih zastavica koje su istaknute na plaži uvijek kada je vrijeme, evo, kao što je danas?
- Eto, to bi bilo to za ovo jutro, mi ćemo Vam se, *svakako*, zahvaliti...[4]
- Osim benefita koje ovaj festival donosi crnogorskoj džez sceni, *negdje* je dugoročna potreba i Vaša ambicija da skrenete pažnju na potrebu da Crna Gora dobije formalno džez obrazovanje kroz obrazovni sistem.
- Rekli ste mi da Vas nisu podaci, *da kažemo*, sa terena ohrabрили.
- *Negdje* ste govorili da želite da uradite predstavu da i tu pokažete saradnju, koja je odlična na muzičkom polju.
- Mejnstrim publika vas *negdje* doživljava kao bend koji stvara, uslovno rečeno, nekomercijalnu muziku. Međutim, u svijetu ono što vi stvarate bude na plej listama sa izvođačima koji izvode tu komercijalnu muziku.
- E sad, jedan slučaj koji izaziva, *svakako*, pažnju javnosti: kako komentarišete to što je avion iz Tivta letio do Viljnusa preko Bjelorusije uprkos litvanskoj zabrani?
- Andrea Vas je pitala za predavače, to je jako važno pomenuti, *dakle*, neće biti samo ljudi odavde, uz dužno poštovanje i uvažavanje, već ste se umrežili, pa će biti predavači iz 70 institucija širom svijeta, koje su, *negdje*, povezane sa ovom pričom.
- Da li je ovo *negdje* uvod u sezonu?
- On je dobio, zapravo, status manifestacije od posebnog značaja za kulturu Crne Gore, što, *negdje*, Vladimire, znači da i neki događaji koji nijesu komercijalnog tipa mogu biti dugoročno održivi.
- Većina nas na ovom prostoru, *negdje*, nije ni upućena...
- Odatle je, *negdje*, sve i proisteklo.
- *Negdje*, moramo naglasiti...
- (...) a i, *negdje*, čitajući i pripremajući se za ovaj razgovor (...)

[4] Druga poštapalica mijenja značenje rečenice, pošto se novinarka obraća gostu.

Poštapalice se javljaju iz potrebe da govor bude tečan, da se preduprijedi nepoželjno ćutanje ili ostavi utisak na slušaoce/sagovornike. Međutim, nerijetko je u pitanju samo navika.

Upotreba poštapalica s mjerom i u pravom trenutku može biti vrlo učinkovita. S druge strane, često korišćenje čini govor devijantnim, rasijava i zaustavlja pažnju, odbija i kvari impresiju. Kako lingvisti upozoravaju, kod slušalaca može izazvati šum, zabunu i neraspoloženje.

Gotovo je nemoguće potpuno ih istrijebiti, budući da je živa riječ u pitanju, ali svođenje na minimum obavezno je u javnom govoru, jer može dovesti do gubitka preciznosti u izražavanju i narušavanja jasnoće poruka koje se prenose. Osim toga, poštapalice se obično povezuju sa neformalnim govornim situacijama, a njihova upotreba u medijskim izvještajima može umanjiti profesionalni ton i utisak o ozbiljnosti sadržaja.

SEMANTIČKE I SINTAKSIČKE GREŠKE

Semantičke greške odnose se na značenje riječi ili fraza. Korišćenje riječi koje imaju drugačije značenje od onog koje govornik želi prenijeti može dovesti do konfuzije i nesporazuma.

Sintaktičke greške koje se nalaze u ovom odjeljku odnose se na neskladne rečenice, pogrešno postavljene modifikatore i slične konstrukcije koje otežavaju razumijevanje poruke.

Važno je napomenuti da se neke od ovih grešaka javljaju u govoru na televiziji kao slučajne omaške, a ne kao posljedica nedovoljnog poznavanja norme, te da su mnogi gledaoci tolerantni prema njima ako su informacije jasne i razumljive. Ipak, radi održavanja visokog standarda profesionalizma, novinari i televizijski voditelji treba da teže visokom stilu koliko je god to moguće.

- Obično su *cifre* mnogo veće.
Cifra nije isto što i broj. Cifra je znak za obilježavanje broja i koristi se samo za pojedinačne oznake: 0, 1, 2... do 9. Dakle, pogrešno je *premašena je cifra od 10000, dostižu astronomske cifre* i sl.
- Milorad Dodik i Dragan Čović razlikuju se samo u *natpisima* medija (...)
napisi – pisani tekstovi koji se objave u nekom listu, časopisu i sl.;
natpisi – kraći tekstovi, zapisi na nečemu, naslovi
- U toku dana je eksplozivna naprava bila *dojavljena* i u zgradi Opštine Budva (...)
dojaviti – donijeti, dostaviti vijest (Naprava ne može biti dojavljena, već je dojavljeno da je naprava...)
- Filipe, hvala na razgovoru i želim Vam da taj kamp prođe u najboljem mogućem *tonu*.
najboljem redu, a ton (način): šaljiv, veseo, ozbiljan, stručan, sarkastičan...
- *Oko* 1041 komada malog i lakog naoružanja je do sada uništeno i ukupno 96000 komada municije.
Oko znači okvirno, približno, a ovdje je naveden tačan broj, ne približan, zaokružen.
- Od 2017. godine *do ovamo* MUP je zaista pokazao snažnu posvećenost kontrole nelegalnog naoružanja.
do danas, do ovog momenta, naovamo
- (...) ukoliko se *uskorije* ne racionalizuje potrošnja državnog novca.
uskoro ili u skorije vrijeme

- Negdje ste govorili da želite da *uradite* predstavu da i tu *pokažete saradnju*, koja je odlična *na muzičkom polju*.
Uraditi predstavu nema jasno značenje, treba zamijeniti adekvatnim glagolom, u skladu sa gostovim zanimanjem. *Saradnja koja je odlična na muzičkom polju* takođe nije dobra formulacija
- Izgradnjom mini HE ne remeti se dosadašnji prirodni režim, *osim što pozitivno utiče na poplavne talase*.
Osim što upućuje na remetilački faktor, pa je trebalo reći: **već, naprotiv ili sl.**
- Važno je naglasiti da je parcela na lokalitetu Mogren plaže *bio* pod restitucijom, tokom koje ne smije dolaziti *do bilo kakve* izgradnje.
bila
ni do kakve
- Jesu li to *razlozi zbog čega* je došlo do...
razlozi zbog kojih...
- To je *razlog zašto* je Vlada produžila ugovore sa Vašom kompanijom.
razlog za nešto: razlog za Vladino produženje ili razlog da: Vladi bio razlog da produži razlog zbog kojeg je...
- „Rudar“ sutra gostuje u Bijelom Polju *ekipi* „Jedinstvo“
gost ekipi ili gostuje u Bijelom Polju, kod ekipe...
- Na kraju događaja *kojem su bili prisutni* mještani...
kojem su prisustvovali ili na kojem su bili prisutni
- Nije rijedak slučaj da građani Crne Gore *svjedoče o Abazovićevim optužbama* na račun medija koji se ne libe da dignu glas protiv načina na koji aktuelna vlast vodi Crnu Goru.
Svjedoče nečemu, ne o nečemu, dakle: svjedoče optužbama, ne o optužbama, jer je posve drugačije značenje kada se doda prilog o (kao da građani negdje pravno svjedoče o tome, a ne da su svjedoci – očevici događaja).
- *U saradnji i na inicijativu* uprave škole, parking servis je adaptirao dvorište.
Nejasno: sa kim uprava škole ostvaruje saradnju. Pogrešan red riječi i težnja ka ekonomičnosti nauštrb jasnog izražavanja.
- Kada kritičare režima povežete sa mafijom, što je, kako ističe Radoman, *čest slučaj sa sljedbenicima odlazećeg premijera, izlažete ih direktnoj opasnosti*.
Pogrešan red riječi u rečenici. Nejasno je ko se izlaže opasnosti: sljedbenici ili kritičari.

- Prestigao je Martinu Navratilovu, ispred su još Rodžer Federer sa 46 i Kris Evert, *52 puta je bila među četiri najbolje*.
Pogrešan red riječi, zamućuje značenje.
- Položaj ljekara *se čini da je bolji*.
Pogrešan red riječi. Moglo bi: Položaj ljekara je, čini se, bolji.
- I kao što reče jedan strani diplomata *u prolazu*. Imate lijepe, zelene rijeke i šteta je što to ne cijenate.
Izgovoreno bez pauza. Kada je ovakav red riječi, šalje se poruka da je diplomata u prolazu. Zapravo je trebalo reći: reče u prolazu.
- *Osim mirisa mora*, mogu da *vide* i čuju veselu dječju *graju*.
Ekonomisanje ne smije biti važnije od smisla. Moglo bi: Osim što mogu osjetiti miris mora, mogu da vide dječju i čuju (njihovu) veselu graju.
- Turnir će *početi* u 10 h, a *prijave ekipa do subote*, 29. 7.
Nepotpun drugi dio rečenice: prijave će trajati ili će se moći podnijeti (do subote). Težnja ka ekonomičnosti nauštrb jasnog izražavanja.
- Prema podacima Turističke organizacije Budva, trenutno *je* oko 40000 registrovanih turista.
Nedostaje glagol, pomoćni nije dovoljan. Može: trenutno se u Budvi nalazi ili trenutno u gradu boravi...
- Mi se, naravno, gledamo od kraja avgusta, eventualno od početka septembra, sa novim pričama, novom sezonom, a *sa nama na koje ste dobro navikli*.
Nedostaje dio rečenice neophodan kako bi se izbjeglo značenje: mi se gledamo sa nama. Dobro navikli nije stilski idealno rješenje.
- Rožajski veterani, *iako mali broj*, uspjeli su da osvoje dvije srebrne medalje...
iako ih je bilo malo / iako ih je bio mali broj.
- **Novinar-reporter:** U selu Kisjelica, nadomak podgoričkog naselja Bioče, *kiselo* je raspoloženje seljana zbog nevolja koje su ih zadesile poslije izgradnje dijela auto-puta...
Voditelj: Bila je to priča iz sela Kisjelica, a *kisjelo* je i raspoloženje i kod mještana Bloka pet (...).
Neophodno je ujednačiti – dosljedno se držati jezika koji je u upotrebi u toj medijskoj kući. Prema pravopisu srpskog, bosanskog i hrvatskog jezika *kiselo* je jedini ispravan oblik, i u ekavici i u ijekavici, dok pravopis crnogorskog jezika propisuje *kisjelo/kišelo*.
- No, *da* bi zaigrali u timu Paramonta, morate *da* imate neki invaliditet.
Iz DPS su saopštili *da* nemaju običaj da komentarišu poteze SDT-a i *da* su uvijek podržavali njihov rad, ali je indikativno *da* je privođenje V. V. uslijedilo nakon pritiska na ovu instituciju, poručeno je iz te partije.
On je poručio *da* je prirodni proces *da* oni koji vode pregovore izađu i saopšte (...)
On je poručio *da* je intencija da se u pregovorima postigne dogovor, pa *da* se krene u implementaciju, *da* ne bi došli u situaciju kao u nekim ranijim sazivima *da* se dese neka imenovanja, a da u tom trenutku nije bio cjelovit dogovor.

Možemo da konstatujemo *da* kompanija *može* onako nesmetano *da* radi na svim tim jahtama.

Ponavljanje riječi i izraza narušava jezičku ljepotu koja proističe iz sklada, a jezički sistem mora biti skladan. Ponavljanje veznika *da*, takozvano dakanje, narušava stil, jer dolazi do gomilanja sintagmi s veznikom *da*. Stoga *da* + prezent možemo zamijeniti infinitivom, a veznik *da* veznikom *kako*, npr.: konstatovati kako kompanija može nesmetano da radi.

Ja sam mislio u jednom intervjuu kad ste pričali o Vladi da je to šala, ali Interesantno je da crpate inspiraciju iz njegovog rada...

Pogrešan je red riječi i nepotrebno istaknuta lična zamjenica. Moglo bi: Kada ste u jednom intervjuu pričali o Vladi, mislio sam da je to šala... Ili: mislio sam da je to šala, kad ste u jednom intervjuu pričali o Vladi, ali...

Mi ćemo biti tu da za vas propratimo situaciju i u narednom periodu, a do narednog puta, *mi* vas pozdravljamo.

Upravo zbog toga *mi* se nalazimo na mostu na Duklu. Razlog zašto smo *mi* ovdje danas ...

Frekventna upotreba ličnih zamjenica (nastala pod uticajem stranih jezika) stilski je markirana, odnosno predstavlja odstupanje od norme. Lični glagolski oblici pokazatelj su lica, tako da se lična zamjenica može izostaviti kada god nije potrebno posebno je naglasiti.

Iz DPS su saopštili da nemaju običaj da komentarišu poteze SDT-a i da su uvijek podržavali njihov rad, ali je indikativno da je privođenje V. V. uslijedilo nakon pritisaka na ovu instituciju, *poručeno je iz te partije*.

Stanovnici tog dijela grada su ogorčeni, investitora pozivaju da misli na sutra, *kako kažu*, i parcelu pokloni Podgorici koja ionako, *kako navode*, nema dovoljno zelenila.

Nepotrebno navođenje izvora dva puta u jednoj rečenici.

GOMILANJE ISTIH ILI SLIČNIH RIJEČI I IZRAZA

- U *razgovoru* za Televiziju XY Bokan je *govorio* o značaju...
- *Brojni* kulturno-zabavni programi se tokom trajanja manifestacije održavaju na gradskom trgu, prostorijama Centra za kulturu i *brojnim* atraktivnim destinacijama.)
- Njujorku je *tada* već rasla *ta* specifična društvena scena i mislim da je u *tom* trenutku dostignuta tačka koja je pokrenula energiju odupiranja životu u jednoj *takvoj* klimi straha i represije.
- Istoričarka umjetnosti, magistrica Lucija Đurašković, koja je jedna od suvlasnica zemlje na *plaži* Mogren II, za našu televiziju kaže da je izgradnja objekta na *plaži* puna zakonskih nepravilnosti, a da je priča o obnavljanju Crkve Svetog Antuna *iskorišćena u korist* pojedinaca.
- A sada ćemo provjeriti kakvo je stanje *ovog jutra* na putevima. Iz Auto-moto saveza obavještavaju da se *ovog jutra* saobraćaj obavlja bez vanrednih ograničenja. *Intenzitet* saobraćaja je umjeren, a tokom dana se očekuje pojačan *intenzitet*, naročito na dionicama koje vode prema turističkim centrima.
- Jeste li, *možda*, razmišljali ili, *možda*, već opredijelili lokacije za murale?
- *Pitanja* su brojna, a nema odgovora na *pitanje* da li je tužilaštvo saslušalo Milojka Spajića na okolnosti iz brojnih krivičnih prijava koje su predate SDT-u.
- Ako su oni *eventualno* čekali da politički iskoriste *eventualne* susrete Spajića i Kvana, šta je radio specijalni tužilac Vladimir Novović?
- Dobro jutro našim gledaocima *odavde* sa Pizane, *odakle* ćemo se ovog jutra javljati ja i moja sjajna mlada koleginica (...)
- *Pogotovo* muzičari koji se bave popularnom muzikom, *pogotovo* u današnje vrijeme...

Ponavljanja istih ili sličnih riječi i izraza može se izbjeći bogaćenjem vokabulara i pažljivom pripremom izlaganja.

DODATNE NAPOMENE:

- Novinari često čitaju tekst bez jasnih pauza među rečeničnim djelovima, između rečenica, ali i posebnih cjelina;
- Suviše duge rečenice su veoma zastupljene, a često su toliko komplikovane da složena struktura ne dozvoljava praćenje njihovog toka i smisla.

ZAKLJUČAK

Analiza negativnih komunikativnih svojstava govora u informativnim novinarskim žanrovima a koja se tiču kategorije jezičke pravilnosti pokazala je da se uglavnom ne vodi dovoljno računa o jezičkoj normi. To se ogleda kroz gramatičke greške, upotrebu neadekvatnih izraza i, uopšteno, neadekvatnog jezičkog stila.

Ova odstupanja na različitim jezičkim nivoima ukazuju na potrebu za većom pažnjom prema jezičkoj normi u televizijskim emisijama u Crnoj Gori – kako bi se očuvala jezička preciznost, jasnoća i kulturna autentičnost.

Nedovoljna jezička preciznost može otežati razumijevanje informacija, dok prisustvo gramatičkih grešaka i nepravilnosti može umanjiti profesionalni integritet medijskih kuća. Korišćenje neprikladnog jezika može povrijediti privatnost i dostojanstvo pojedinaca, dok prekomjerna upotreba poštapalica i viškova otežava praćenje sadržaja. Ovakva praksa utiče i na kvalitet komunikacije na nacionalnom nivou, s obzirom na to da televizija igra ključnu ulogu u oblikovanju jezičke kulture. Osim toga, nedovoljna pažnja prema jeziku može negativno uticati na jezičko obrazovanje mladih, budući da se oni često ugledaju na medijske uzore.

Samim tim što je uticaj medija na opštu jezičku kulturu nesporan, a osnovna svrha jezika u emisijama informativnog karaktera informisanje javnosti – što se očitava i u samom terminu *sredstva javnog informisanja*, obaveze novinara su: dobro savladati jezik, usavršavati ga, njegovati i pridržavati se eksplicitnih pravila standardnog jezika.

Takođe, važno je napomenuti da je jezik ne samo sredstvo komunikacije, već i nosilac kulture i identiteta. Nemar prema jeziku može dovesti do postepenog gubljenja kulturne autentičnosti i jezičke raznolikosti. Izgradnja jezičke kulture zajednička je odgovornost svih koji jezik vole, kojima je on sredstvo za rad i koji se njime bave.

Ipak, poštovanje jezičke norme u medijima nije isključivo odgovornost novinara, već zahtijeva saradnju i podršku cijelog medijskog sistema, uključujući i urednike, vlasnike medija, obrazovne institucije i društvo u cjelini. Stoga se postavlja pitanje o načinima unapređenja govorne kulture u medijima. Prvi korak treba da bude uspostavljanje lektorske službe. Ova inicijativa bi doprinijela unapređenju kvaliteta medijskog sadržaja i nesmetanoj primjeni jezičke norme. Lektori bi bili odgovorni za pregled i korekciju jezičkih grešaka prije nego što emisije budu emitovane, što bi doprinijelo većoj jezičkoj preciznosti i jasnoći. Lektorska služba može poslužiti kao podrška novinarima i voditeljima u unapređenju jezičkih vještina. Lektori bi mogli pružiti povratne informacije i savjete o pravilnoj upotrebi jezika, čime bi doprinijeli profesionalnom razvoju medijskih radnika. Takođe, uspostavljanje lektorske službe može poslati značajnu poruku o važnosti jezičke norme i kulturnog identiteta u Crnoj Gori. Očuvanje jezika i jezičke tradicije igra ključnu ulogu u očuvanju nacionalnog identiteta, a lektorska služba može biti korak prema ostvarivanju tog cilja.

Osim toga, obrazovanje novinara, mora imati ključnu ulogu u unapređenju jezičke kompetencije medijskih radnika. Razvoj jezičkih vještina tokom studija novinarstva, doprinio bi većoj jezičkoj preciznosti i boljoj sposobnosti izražavanja. Aktivno učenje jezika može pomoći u očuvanju jezičke norme i sprečavanju širenja jezičkih odstupanja. Dobro razvijene jezičke vještine ključne su za uspješnu komunikaciju u svim aspektima života, uključujući i profesionalni i lični plan.

Urednici i vlasnici medija treba da postavljaju standarde za jezičku praksu u svojim redakcijama i da podrže obuku novinara, kao i zapošljavanje dovoljnog broja lektora, u skladu sa brojem zaposlenih i obimom posla.

Obrazovne institucije imaju ulogu u obuci budućih novinara i osiguravanju da jezičko obrazovanje bude dio medijskog obrazovanja.

Profesionalna udruženja mogu postaviti smjernice i standarde za jezičku praksu u medijima i nadgledati njihovo poštovanje.

Krajnji korisnici medijskih sadržaja takođe igraju važnu ulogu. Društveni pritisak i povratne informacije koje dolaze od publike mogu podstaći medije i novinare da vode više računa o jeziku.

Za dalja istraživanja o primjeni jezičke norme u govoru na televizijama s nacionalnom pokrivenošću u Crnoj Gori predložene su sljedeće smjernice:

- Za veću pouzdanost rezultata treba proširiti uzorak i period analize sadržaja, kako bi se bolje razumjeli obrasci;
- Korisno bi bilo sprovesti ankete i intervju sa novinarima i urednicima kako bi se dobile njihove perspektive o izazovima i preprekama u primjeni jezičke norme;
- Jedno od istraživanja moglo bi se ticati pitanja kako jezičke nepravilnosti u medijima mogu uticati na govornu kulturu među gledaocima i slušaocima – kroz ispitivanje percepcije i navika publike u vezi sa jezikom;
- Razvijati kampanje za podizanje svijesti o važnosti jezičke norme u medijima i njenom uticaju na društvo, koje mogu ciljati novinare, urednike i publiku;
- Uključiti eksperte iz oblasti jezika, novinarstva, sociologije i komunikacija kako bi se dobio sveobuhvatan uvid u problematiku jezika u medijima (uključujući diskriminaciju, komunikacione vještine i dr.);

Očuvanje jezičke kulture i pravilne upotrebe jezika ne samo da unapređuje kvalitet medijskog izvještavanja već i doprinosi razvoju bolje govorne kulture gledalaca i slušalaca, čime se unapređuje nivo komunikacije i razumijevanja u društvu. Kroz buduće aktivnosti Agencija za elektronske medije Crne Gore će, u saradnji sa drugim organizacijama i pojedincima, aktivno raditi na unapređenju jezičke kulture u medijima i promociji profesionalizma među novinarima.

